

Μωϋσέως Αγιορείτου: “Διέξοδος στη μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου”

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Γέροντος Μωϋσέως Αγιορείτου

Είλικρινά, δυσκολεύομαι αρκετά, παρότι ίσως σ'ας φανεί παράξενο, να πείσω τὸν ἑαυτό μου γιὰ τὴν ἀξία μιᾶς ἀκόμη ὁμιλίας. Φοβᾶμαι πὼς δὲν θὰ πρωτοτυπήσω καθόλου, ἂν καὶ γνωρίζω πὼς ἡ ἀξία τοῦ λόγου δὲν ἔγκειται στὴν πρωτοτυπία. Ἐλπίζω στὴν ὑπομονή σας. Θὰ ἐπιθυμοῦσα μέσα ἀπὸ μία σύντομη παρουσίαση τῆς καταστάσεως ποὺ σεῖς καθημερινὰ ζεῖτε, νὰ σ'ας ὑπενθυμίσω μερικὰ λόγια ποὺ πηγάζουν ἀπὸ παραθεωρημένα κείμενα θείας σοφίας καὶ ἀγάπης. Θὰ χαιρόμουν νὰ τὰ κατάφερα νὰ σ'ας ἐμπνεύσω καὶ νὰ σ'ας ὀδηγήσω σὲ μία διέξοδο, δίχως νὰ προσπαθήσω νὰ σ'ας πείσω, σεβόμενος ἀπολύτως τὴ θεοσδοτη ἐλεύθερη βούλησή σας. Θ' ἀνοίξουμε λοιπὸν μαζί ἕνα παράθυρο γιὰ νὰ ξαναδοῦμε τὸν κόσμο...

Ένα κόσμο πολύβουο, πολυπρόσωπο κι απρόσωπο, πού τὸ διάλογο ἔχει ὑποκαταστήσει ἢ μυριόστομη ἀντιφώνηση συνθημάτων καὶ ἢ μέθη του τὸν ἔχει κάνει μέσα στὴ μαζοποίηση νὰ ἔχει χάσει τὴν προσωπικότητά του καὶ νὰ κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ συναίσθημα τῆς ἀγέλης.

Στὴν πολυκατοικία δὲν εἶναι γνωστοὶ ὅλοι οἱ ἔνοικοι. Στὴν πολυκατοικία χάθηκε ἡ γειτονιά, πού μοιραζόσουν τὸ ψωμὶ κι οἱ πόρτες ἦταν ἀνοιχτές. Οἱ σχέσεις ἐξαντλοῦνται σὲ μία καλημέρα μέσα στὸ ἀσανσέρ κι ἕνα βιαστικὸ χαμόγελο δίνοντας τὸ λογαριασμὸ τῶν κοινοχρήστων. Στὶς ἐπαρχιακὲς πόλεις γίνεται φιλότιμη προσπάθεια νὰ διατηρηθοῦν ἐθιμοτυπικὲς ἐπισκέψεις καὶ τὸ κουτσομπολιό.

Στὸ δρόμο σκουντουφλᾶ ὁ ἕνας πάνω στὸν ἄλλο, στὸ λεωφορεῖο στριμώχνονται, στὰ κέντρα διασκεδάσεως δὲν βρίσκεις θέση. Στὸ σχολεῖο, στὸ σπίτι, στὸ κατάστημα, παντοῦ, κουβαλᾶ ὁ ἄνθρωπος τὴν πλήξη καὶ τὴν ἀνία του, πολλὲς φορὲς καὶ δίχως νὰ τὸ συνειδητοποιεῖ πλήρως κι ἡ κατάσταση αὐτὴ νὰ ἔχει γίνει ἀπλὴ συνήθεια δίχως καὶ νὰ ἀπασχολεῖ πιά. Οἱ καθημερινὲς ἀσχολίες δὲν τοὺς ἀφήνουν ποτὲ μόνους τοὺς ἀνθρώπους γιὰ νὰ τὰ ποῦνε μὲ τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ μοναξιά δὲν ἐξοβελίζεται μ' εὐφυεῖς συνταγὲς ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, συγγραφέων καὶ κηρύκων. Θέλει προσωπικὸ ἀγώνα, ἐσωτερικὴ τακτοποίηση, μετωπικὴ σύγκρουση μὲ τὴν ὑπαρξιακὴ ἄγνωστη ταυτότητά μας, ἀνδρεία ἐνδοσκαφῆ πρὸς ἀνεύρεση τοῦ πρωτόκτιστου κάλλους, ταπεινὴ προσκύνηση τοῦ Θεοῦ, πρὸς μαθητεία καὶ βοήθεια, εἰλικρινῆ καὶ τίμια ἔξοδο πρὸς συνάντηση τῶν ἄλλων, μὲ πνεῦμα θυσίας, μὲ διάθεση κατανοήσεως καὶ παραδοχῆς, ἀλληλοσυμπληρώσεως καὶ ἀλληλοβοήθειας.

Ἔτσι ἡ στείρα καὶ πικρὴ μοναξιά μπορεῖ νὰ μεταβληθεῖ σὲ γόνιμη πηγὴ, μὲ ὕδατα ἀνυπέρβλητης γοητευτικότητας καὶ δυναμικότητας, ἐμβαθύνοντας στὴν ὀλότητά του κι ἀνακαλύπτοντας τὶς δυνάμεις του, τὴν αὐθεντικότητα τοῦ θεόμορφου προσώπου του.

Μόνον ὁ ἐσωτερικὰ ἰσορροπημένος ἄνθρωπος καὶ τακτοποιημένος μπορεῖ νὰ ἔχει ἀγαθὲς σχέσεις μὲ τοὺς ἄλλους, σχέσεις πού ἄρχισαν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἔδωσαν τὴ δύναμη γι' αὐτὴ τὴν κουβέντα μὲ τὸν ἑαυτό του. Ἔτσι οἱ ἄλλοι γίνονται συλλειτουργοὶ στὸ μυστήριο τῆς λειτουργίας τῆς ζωῆς, ὅπου μεταλαμβάνουμε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου, μὲ τὴν προσευχὴ, τὴ φιλία, τὸ γάμο καὶ παρηγοριόμαστε στὸ πολυκύμαντο αὐτὸ ταξίδι τῆς ἐφήμερης ζωῆς μας.

Φοβᾶσαι; Μὴ φοβᾶσαι νὰ σκέφτεσαι τὸ Θεό. Πήγαινε στὴν ἐκκλησία καὶ κάτσε σὲ μία γωνιὰ ἡσυχος. Μόνον ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ σὲ λυτρώσει ἀπὸ τοὺς φόβους. Μὲ

συγχωρεῖτε πὸν δυσκολεύομαι νὰ εἶμαι ἀναλυτικός. Δὲν νομίζω ἄλλωστε πὼς χρειάζεται. Πρέπει νὰ νοιώσεις πὼς οἱ σχέσεις σου μὲ τὸ Θεὸ εἶναι ἓνα θέμα δικό σου. Παρότι εἶναι δύσκολο ἐντούτοις πρέπει νὰ κοιτάξει νὰ βρεῖ κανεὶς ἓνα καλὸ πνευματικὸ ὁδηγό. Δὲ συμφέρει ν' ἀνοίγει κανεὶς εὐκόλα τὴν ψυχὴ του στὸν καθένα. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπύθμενο μυστήριον. Θὰ εἶναι πολὺ τυχερὸς κανεὶς ἂν μπορέσει νὰ βρεῖ στὴ ζωὴ του ἓνα πρόσωπο πὸν θὰ τὸ σέβεται, θὰ τὸ ἀγαπᾷ καὶ θὰ τὸ ἐμπιστεύεται καὶ μὲ χαρὰ θὰ τὸ ἀκολουθεῖ. Κι ὅσο νωρίτερα γίνει αὐτὸ τόσο καλύτερα.

Τὴν πρώτη αὐτὴ θέση τῆς καρδιάς μας καλεῖται νὰ ἔχει ὁ Θεός. Οἱ ἄλλοι ἄς εἶναι οἱ μεσάζοντες τῆς προσαγωγῆς μας σὲ Αὐτόν, ὡς παρρησία, ἐμπειρία, γνώση καὶ διάκριση ἔχοντες τῶν μονοπατιῶν πὸν ὁδηγοῦν σὲ Αὐτόν καὶ τοῦ φωτὸς πὸν χύνει στοὺς ἐπικαλουμένους του.

Μὰ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός, πάτερ μου, θὰ μοῦ πεῖτε. Δὲν τὸν εἶδαμε, δὲν τὸν ἀκούσαμε, δὲν αἰσθανόμαστε τὴν ἀνάγκη του, εἶναι ἴσως τόσο μακριά. Ἀσχολεῖται μ' ἐμᾶς; Τί ἀνάγκη μᾶς ἔχει; Τί μᾶς θέλει; Καὶ δίχως Αὐτόν δὲν μπορεῖ νὰ πάει καλὰ ἡ ζωὴ μας, ὅπως ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πὸν τὸν ἀγνοοῦν; Εὐλόγια θάλεγα ἐρωτήματα, φυσικά, ἀνθρώπινα, νεανικά, συνήθη.

Στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ἡ ὑπαρξη τοῦ Θεοῦ μπορεῖ ν' ἀποδειχτεῖ μὲ τὴ φυσικὴ λογικὴ. Μόνο γι' αὐτὸ τὸ δόγμα δὲν θὰ μποροῦσα νάμαι ποτὲ καθολικός. Ἄν εἶχα τὸ Θεὸ σὰν ἓνα ἄλλο σὰν κι ἔμενα, ἔξω ἀπὸ μένα, μόνο πὸν νὰ εἶναι πολὺ δυνατότερός μου, τότε θὰ ἦμουν ὑποχρεωμένος νὰ τὸν ξεχάσω. Ἀλλὰ κι ὁ Θεὸς δεσμοφύλακας, ἐφοριακός, ἐκδικητῆς καὶ γέρος πλούσιος, πὸν μᾶς παρουσιάστηκε ἀπὸ συγγενεῖς, δασκάλους καὶ κληρικοὺς θὰ θεωροῦσα καθῆκον μου νὰ τὸν ἀψηφήσω τελείως. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι αὐτό. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ποῦμε πὼς ὁ ἄνθρωπος οὔτε μὲ τὸ Θεὸ θέλει νὰ εἶναι, ἀλλ' οὔτε μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς Αὐτόν;

Ἦλθαν δυὸ συνομίληκοί σας στὸ Ἅγιον Ὅρος, μ' ἑξαλλη κόμωση κι ἀμφίεση. Δυσκολεμένοι ἀνάμεσα σ' ἓνα μικρὸ ἀκροατήριον πὸν «ξεναγεῖτο» κάθησαν διακριτικὰ στὸ τέλος καὶ μᾶς πλησίασαν. Σᾶς μεταφέρω τὶς πρώτες κουβέντες τοῦ διαλόγου μας αὐτολεξεῖ:

- Θὰ μπορούσαμε νὰ σᾶς ρωτήσουμε κάτι;
- Εὐχαρίστως!
- Ἄν σᾶς ἔλεγε κάποιος πὼς δὲν ὑπάρχει Θεὸς τί θὰ τοῦ κάνατε;
- Τί θὰ τοῦ ἔκανα;
- Μάλιστα.
- Μήπως εἶναι δική σας ἡ ἐρώτηση;
- Ἄν σᾶς ποῦμε ναί;..

— Ἄν σᾶς πῶ κι ἐγὼ πὼς εἶναι καὶ δική μου;

— Δική σας; Ἐσεῖς, ἕνας μοναχός;

— Δὲν πιστεύω στὸ Θεὸ πὸν μᾶς παρουσιάστηκε. Ἐνα Θεὸ ἄγαλμα, ξένο, μακρυνό, ἀπρόσιτο...

Μεῖναμε νὰ κουβεντιάζουμε ὥρες. Φεύγοντας τὴν ἄλλη μέρα μοῦ εἶπαν.

— Καὶ μεῖς νομίζαμε ἄλλα...

Ναί, πολλοὶ νομίζουν ἄλλα. Εἶναι ἀνέντιμο νὰ μιᾶς γιὰ κάτι πὸν δὲν γνωρίζεις, νὰ κατηγορεῖς τὸ φῶς, τὴ ζωὴ, τὴν ἀλήθεια, σὺ πὸν ζεῖς στὸ σκοτάδι καὶ στὴν ἀπάτη. Εἶναι στενομουαλιά. Μὰ ἡ στενομουαλιά θὰ θεραπευτεῖ τὴ στιγμή πὸν θὰ τὴν παραδεχθεῖς. Ὅσο θὰ τὴ θεωρεῖς εὐφυΐα, ἐλευθερία καὶ δόξα θὰ ταλαιπωρεῖσαι πικρά.

Εἶναι ἀλήθεια πὼς οἱ ἄλλοι μᾶς ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ μάλιστα αὐτοὶ πὸν καλοῦνταν νὰ μᾶς συνάξουν κοντά του. Αὐτοὶ οἱ ἀξιοδάκρυτοι πὸν δὲν πίστευαν αὐτὰ πὸν ἔλεγαν καὶ δὲν τὰ ζοῦσαν, ἀνέντιμοι, ὑποκριτές. Μὰ τὰ ποσοστὰ εὐθύνης κυμαίνονται καὶ αἰωροῦνται ἐπὶ πολλῶν κεφαλῶν καὶ δὲν ἀπομακρύνονται καθόλου τῶν δικῶν μας. Ὁ καθένας θὰ δώσει λόγο γιὰ τὶς προσωπικὲς του πράξεις.

Ὅ,τι κι ἂν ἔγινε μέχρι χθὲς μπορεῖ νὰ διορθωθεῖ σήμερα, τώρα. Ὅλοι ζητοῦν τὸ ἀποτίναγμα τοῦ νέφους πὸν στεφανώνει τὶς πόλεις μας καὶ κανεὶς δὲν κάνει μίαν κίνηση. Ἄγνοεῖ; Δειλιάζει; Φοβᾶται; Τί συμβαίνει;

Ἡ Ὁρθόδοξη πνευματικότητα ἔχει μιὰ κληρονομιά ἀγιότητος, ἐπιδεικνύει τρόπο ἐπικίνδυνης ζωῆς κι ὄχι φλύαρες κι ἀτέρμονες συζητήσεις τῶν σχολαστικιστῶν, με τοὺς ὀρισμοὺς τῶν ὀρθολογιστῶν καὶ τὶς πομπώδεις διδασκαλίες τῶν ἠθικιστῶν. Κελαρύζει δροσερὸ νεράκι στὰ χωράφια τῶν καρδιῶν καὶ ξεδιψᾷ πραγματικὲς ἀνάγκες ἀπαιτητικῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἀσκητισμὸς της, ἡ ταπείνωσή της μᾶς ὀδηγοῦν σὲ πεδίο βολῆς καὶ ἐκτόξευσης. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι ἡ πιστὴ τήρηση μερικῶν ὑποχρεωτικῶν κανόνων κι ἐνὸς τυπικοῦ πὸν θὰ πρέπει ν' ἀπομνημονευθεῖ. Μᾶλλον πρέπει νὰ σιωπήσουμε καὶ ν' ἀκίνητοποιηθοῦμε, νὰ μὴ μιᾶμε πολὺ οὔτε περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ ν' ἀποκτήσουμε τρόπο ζωῆς διαφορετικὸ. Ἡ ζωὴ μας νὰ μιᾶ. Κι ὄχι νὰ μιᾶ γιὰ νὰ μιᾶ. Ἡ παραδοχὴ καὶ ἡ κατανόηση τῶν ἄλλων εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ὁδοὺς τῆς θεώσεως καὶ τῆς καταργήσεως τῆς μοναξιάς. Γνωρίζω καλὰ πὼς ὄλοι αὐτὸ ποθεῖτε κι ἄς μὴ τὸ ἐκφράζετε, αὐτὸ φανερώνει κι ἡ τυχὸν ἀντίδρασή σας στὴ φτώχειά μου.

Πρέπει ν' ἀφήσουμε τὰ πολλὰ, ὅσα δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, τὶς γενικότητες καὶ τὶς ἀσάφειες. Ὁ Παπαδιαμάντης λέει: κάθε γενικότητα γελοιότητα. Κι ἕνας ἄλλος

σύγχρονος σοφός: «Ἄν προσπαθήσεις νὰ δεῖς τὰ πάντα, δὲν θὰ δεῖς τίποτε». Νὰ γίνουμε πιὸ συγκεκριμένοι, πιὸ συγκεντρωμένοι, πιὸ προσεκτικοί, πιὸ λιτοί. Νὰ γνωρίσουμε τὴ σπουδαιότητα τῆς ἀπλότητας. Νὰ εἴμαστε εὐχαριστημένοι μ' ἓνα πειθαρχημένο ἑαυτό. Πρέπει, κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, νὰ πεθαίνουμε κάθε μέρα. Αὐτὸ σημαίνει νὰ κάνω ὅ,τι θέλω τὸν ἑαυτό μου κι ὄχι ὅ,τι θέλει αὐτὸς ἑμένα. Αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἐλευθερία. Ἡ λύση τοῦ ἀδιεξόδου. Εἶναι μεγάλη ὑπόθεση αὐτή. Γιὰ σκεφθεῖτε τὴν. Ἀκόμη αὐτὸς ὁ θάνατος ὁ καθημερινὸς σημαίνει πῶς ν' ἀρέσω στὸν Θεὸ κι ὄχι πῶς νὰ θαυμάζομαι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Δὲν χρειάζεται νὰ τὰ καταλάβουμε ἀμέσως ὅλα. Ὁ σεβασμὸς μας στὶς Ἅγιες Γραφές καὶ στὸν τίμιον ἀγῶνα ἀγίων ἀνθρώπων, ὅταν κάτι δὲν καταλαβαίνουμε ἃς ἱκανοποιεῖται νὰ τ' ἀφήνει ἀκατανόητο καὶ δὲν θ' ἀργήσει ἡ ὥρα ποὺ θὰ φωτιστοῦμε καὶ θὰ τὸ κατανοήσουμε. Τὸ νὰ διαστρέφουμε ὅμως τὶς ἔννοιες γιὰ νὰ τὴν ταιριάσουμε στὶς ιδέες μας εἶναι ἐγωισμὸς κι ἀρχὴ πλάνης κι αἰρέσεως.

Ὅπως κανεὶς δὲν πηγαίνει στὸ στρατὸ γιὰ νὰ καλοπεράσει ἔτσι κι ἡ πνευματικὴ ζωὴ, ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ, εἶναι ἀγῶνας διαρκῆς, δίχως ἄγχος, μὰ μὲ ἀγωνία. Μία μάχη σῶμα μὲ σῶμα, ὅπου πρέπει νὰ σφαγεῖς, νὰ θανατωθεῖς, γιὰ νὰ ἀναστηθεῖς. Κι αὐτὸ γίνεται ἥρεμα, σιγά, ἀνεπαίσθητα, ἀργὰ ἢ σύντομα, ἀνάλογα μὲ τὸν πόθο καὶ τὴν ἀγαπητικὴ βούληση τοῦ Θεοῦ. Προσκαλεῖ συνεχῶς, προκαλεῖ ἐπιτηδεῖως κι εὐγενῶς ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπο, νὰ δώσει στὸν ἑαυτό χρόνο, νὰ ἡρεμήσει καὶ νὰ σκεφτεῖ καὶ νὰ μὴ ζεῖ σ' ἓνα συνεχῆ στρόβιλο δραστηριότητας. Θὰ ἦταν ἀρκετὸ στὸ Θεὸ νὰ ὑπομείνει ὁ ἄνθρωπος τὸ δύσκολο χαρακτήρα του, ἀφοῦ τὸν παραδεχτεῖ, ν' ἀφοσιωθεῖ στὴν ἄρρωστη γυναίκα του ὁ σύζυγος, ν' ἀγαπήσει τοὺς ἀπρόκοφτους μαθητὲς του ὁ δάσκαλος, νὰ κατανοήσει τὴν ἀπαιτητικὴ καὶ παράξενη μάνα του ὁ γιός. Εἶναι ἓνας πειρασμὸς ν' ἀρκεστεῖ κανεὶς στ' ὀλίγο. Θεωρεῖ ὅτι μόνο ἕκτακτα, μεγάλα καὶ συνταρακτικὰ γεγονότα θὰ τὸν ἀναδείξουν. Φαντάζεται εὐεργέτη τῆς ἀνθρωπότητας τὸν ἐφευρέτη καὶ τὸν ἱεραπόστολο τῆς Ἀφρικῆς. Δὲν μπορεῖ νὰ βλέπει τὸ Χριστὸ ν' ἀφήνει τὰ 99 πρόβατα γιὰ νὰ πάει στοὺς γκρεμοὺς νὰ βρεῖ τὸ χαμένο ἓνα. Νομίζουμε θὰ μᾶς ζητήσει ὁ Θεὸς πολλά. Θὰ ζητήσει μόνο αὐτὰ ποὺ μπορούσαμε νὰ κάνουμε καὶ δὲν κάναμε. Δὲν θὰ ζητήσει καρποὺς ἐκεῖ ποὺ δὲν ἔσπειρε. Δὲν θὰ πεῖ στὸν τραυλὸ γιὰτί δὲν ἔγινε ἱεροκήρυκας καὶ στὸν χλωδὸ δρομέας. Θὰ δώσουμε λόγο γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ μπορούσαμε νὰ κάνουμε καὶ δὲν κάναμε. Θὰ λαθεύουμε, θὰ σκοντάψουμε. Θὰ πέφτουμε, μὰ θὰ σηκωνόμαστε. Ἔχει τόση ἄπλα, τόση ἄνεση, τόση εὐρυχωρία ἡ Ἐκκλησία μας. Στὴ θερμὴ τῆς ἀγκάλῃ τῆς χωροῦν ὅλοι, ὅποιοι καὶ νᾶναι. Τὸ νὰ πέσουμε εἶναι ἀνθρώπινο, τὸ νὰ μὴ σηκωθοῦμε δαιμονικό. Δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία ποὺ νὰ μὴ συγχωρεῖται, πληγὴ ποὺ νὰ μὴ θεραπεύεται. Ἀρκεῖ νὰ τὸ ἐπιθυμήσεις, νὰ τὸ θελήσεις ἀληθινά.

Ὁ Θεὸς μᾶς θέλει ὄλους κοντά Του. Αὐτὸ εἶναι σίγουρο καὶ βέβαιο. Στὸ χέρι μας λοιπὸν εἶναι νὰ τὸν ἀπολαύσουμε. Μιὰ ἀκόμη ἀρχὴ αὐτῆς τῆς συναντήσεώς μας μὲ Αὐτόν, στὸ νὰ σκηνώσει ἡ Χάρη του ζωηρῆ ἐντὸς μας εἶναι ἡ καθαρότητά μας. Μόνον μὲ τοὺς καθαροὺς ἐνώνεται ὁ Θεός. Πρέπει πρῶτα νὰ καθαριστεῖς γιὰ νὰ συνομιλήσεις μὲ τὸ Θεό, λέει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος. Καὶ ὁ ἀββὰς Ἰσαὰκ τονίζει πὼς πρῶτα θ' ἀποσυνδεθεῖς ἀπὸ τὴν ὕλη γιὰ νὰ συνδεθεῖς μὲ τὸ Θεό. Ὅσο καιρὸ ὁ νοῦς παραμένει ἀπρόσεκτος κι ἀκάθαρτος ὁ Θεὸς δὲν ἐλέει. Μὲ τὴν σταδιακὴ κάθαρση ἔρχεται λύπη στὴν καρδιὰ γιὰ τ' ἀτοπήματά μας καὶ τὴν προσβολὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ χαρὰ, γιατί ἡ ψυχὴ ἀρχίζει ν' ἀνασαίνει καὶ νὰ προγεύεται κάποιων θείων μικρῶν ἀλλὰ δυνατῶν κ ἐντυπωσιακῶν παρηγοριῶν. Ἡ προσευχὴ βοηθᾷ σ' αὐτὴ τὴν κάθαρση καὶ ιδιαίτερα ἡ νοερά: τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλόν.

Πρέπει νὰ τονιστεῖ πὼς ὅλη ἡ ἀσκητικὴ παράδοση ἀποδίδει μεγάλη σημασία στὴν κάθαρση τῆς καρδιᾶς καὶ δὲν ἱκανοποιεῖται σὲ κάποια ἐξωτερικὴ τακτοποίηση τῶν ἡθῶν. Εἶναι ἀστεῖο νὰ πιστεύει κανεὶς πὼς ἔχει ἀποκαταστήσει τὶς σχέσεις του μὲ τὸ Θεὸ ἐπειδὴ, ζεῖ μία τίμια ζωὴ κι ἀποφεύγει τὶς ἁμαρτίες ἐνῶ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του παραμένουν ἀνενόχλητα καὶ βαθύρριζα τὰ πάθη. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες συνιστοῦν θεραπευτικὰ μέσα γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὰ πάθη.

Ἄν μπορέσεις νὰ δεχτεῖς τὸ θαῦμα πὼς ὁ Θεὸς ἔγινε ἄνθρωπος, ὅλες οἱ ἄλλες δυσκολίες εἶναι μηδαμινές. Ὁ Θεὸς κατέβηκε στὴ γῆ γιὰ ν' ἀνέβει ὁ ἄνθρωπος. Τοῦ ἄνοιξε τὸ δρόμο. Τώρα ὅλα εἶναι εὐκόλα. Μὲ τὴν ἀνάστασή του νικηθῆκε κι ὁ θάνατος. Ἔτσι ἡ πίστη τοῦ πιστοῦ περιπαίζει τὸ δαίμονα, τὸ θάνατο, τὸ κακό, τὴν κάθε μοναξιά.

Μόνον ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ σκέφτεται τὴν ἀθάνατη ψυχὴ του. Δὲν προσδοκᾷ ἀνταπόδοση. Χαίρεται νὰ χαρίζει σὰν νὰ λαμβάνει. Ἐνα σκοπὸ ἔχει: Πὼς νὰ σωθεῖ. Ἀγαπᾷ γιατί εἶναι ἔξυπνος. Δὲν ἔχει ὀκνηρία, διχασμοὺς καὶ δισταγμοὺς, ἄγχος καὶ ἀμφιβολίες. Χαίρεται νὰ ὑπακούει. Δὲν κάνει τίποτε τὸ μισό. Ξέρει κι ἀγαπᾷ νὰ σωπαίνει. Εἶναι γνήσιος αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀτόφιος, εἰλικρινής.

Θὰ μποροῦσε βεβαίως ὁ Θεὸς νὰ ἐπέμβει δυναμικὰ στὴ ζωὴ μας καὶ νὰ μᾶς ἀλλοιώσει, καὶ νὰ μᾶς κάνει θέλοντας καὶ μὴ καλούς. Ἀλλὰ αὐτὸ ὅπως καταλαβαίνετε εἶναι μακρὰν τοῦ σχεδίου τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀγιότητα δὲν εἶναι δοτὴ. Ὁ Θεὸς δίνει συνεχεῖς εὐκαιρίες κι ἐρεθισμοὺς, ἂν ὁ ἄνθρωπος τὶς ἐκμεταλλεῖτε καλῶς. Ὁ Θεὸς στὸ ἕνα βῆμα μας κάνει δέκα. Ἀλλὰ πρέπει νὰ κάνουμε πρῶτα τὸ δικό μας ἕνα. Ἀδυνατεῖ, θὰ λέγαμε ἀνθρωπομορφικά, νὰ ἐπέμβει δικτατορικῶ τῶ τρόπῳ καὶ νὰ μᾶς ἀναστατώσει. Εἶναι ἀπεριόριστα εὐγενῆς κι εὐαίσθητος ὁ Θεός. Ὁ ὑποκειμενικὸς λοιπὸν παράγοντας στὴν πρὸς Θεὸν

προσαγωγή μας είναι απαραίτητως απαραίτητος. Ἡ συμβολή μας, ἡ συνεργία μας, στὸ συνεχῆ ἀγώνα γιὰ τὴ σωτηρία μας, μὲ πολλὴ ταπείνωση πάντα, εἶναι βασικὴ προϋπόθεση μιᾶς ἀρχῆς.

Μέσα σ' ἓνα κόσμο δίχως σκοπὸ, μὲ μία συμφεροντολόγα ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον καὶ κακὴ γιὰ τὸν ἑαυτό του, ποὺ πλησιάζει τὸν ἄλλο γιὰ ν' ἀποφύγει τὰ ἐρωτήματα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἡ μοναξιά του καταντᾷ φυλακὴ. Ἡ χυδαιότητα τοῦ κόσμου ἔγκειται στ' ὅτι ζεῖ γιὰ τὸ τίποτα κι αὐτὸ γίνεται ἀφορμὴ δακρῶν γιὰ κάθε φιλόθεο καὶ φιλόανθρωπο.

Ἀναγκάζομε παρασυρόμενος νὰ ὑποπίπτω σ' αὐτὸ ποὺ κατηγόρησα, σὲ γενικότητες καὶ νὰ σᾶς κουράζω.

Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσει περὶ Θεοῦ καὶ νὰ σᾶς πείσει. Ὁ Θεὸς δὲν ἀποδεικνύεται. Φανερώνεται μυστικὰ στὶς καρδιές καὶ κάποτε σὲ τόπους καὶ ὥρες ποὺ δὲν τὸ περιμένεις. Ὁ Θεὸς μιᾷ σιωπηλά. Σὲ τόπους ἡσυχους, θορυβωδῶς. Σὲ τόπους θορυβώδεις, ἡσυχα, κι ἴσως γι' αὐτὸ δὲν ἀκούγεται. Ἴσως, μᾶλλον, δὲν θέλουμε νὰ τὸν ἀκούσουμε καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὸν ἀκοῦμε. Μὴ μειώνουμε λοιπὸν τὸ νόημα αὐτῶν ποὺ δὲν κατανοοῦμε. Ὅλα εἶναι δύσκολα πρὶν αὐτὴ τὴ φανέρωση, τὴ ζωντανὴ σχέση, τὴν ἀποκάλυψη, τὸ νέο τρόπο ζωῆς. Εἶναι ἓνα θαῦμα αὐτὴ ἡ συνταρακτικὴ ὅσο καὶ ἀπλὴ γνωριμία μὲ τὸ Θεό. Ἐνα θαῦμα φωτὸς ποὺ σὲ κάνει νὰ λησμονεῖς ὅλο τὸ προηγούμενο σκοτάδι σου, ἀπὸ λεπρὸς γίνεσαι ὑγιής, ἀπὸ ἀμαθῆς σοφός. Ἀποκτᾷς, φτερά, νέα δράση, νέα ἀκοή. Μὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖς τὸν Ἴκαρο, τὸ πολὺ φῶς ποὺ τυφλώνει, τὴ βροντὴ τῆς σιωπῆς ποὺ κουφαίνει.

Συγχωρέστε παρακαλῶ τὴν τυχὸν ποιητικότητά μου. Πολλὴ εἰρήνη ὑπάρχει μέσα στὴ σιωπῆ. Μίλα ἄνετα μὲ τοὺς ἀνθρώπους, δίχως συμβιβασμοὺς καὶ ὑποχωρήσεις. Να 'σαι φίλος ὅσο ξένος μὲ ὄλους, κατὰ τὸν Ἀββᾶ Ἰσαάκ. Λέγε τὴ γνώμη σου δίχως νὰ θῆς νὰ τὴν ἐπιβάλλεις. Ἄκου καὶ τὸν ἄλλο κι ἄς σοῦ φαίνεται ἀνιαρὸς κι ἀστεῖος. Ἔχει τὸν πόνο του, τὴν ἱστορία του, ἔχυσε καὶ γι' αὐτὸν αἷμα ὁ Χριστός. Μὴ συγκρίνεσαι μὲ τοὺς ἄλλους, λέει ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας. Εἶναι ἓνα ἐπικίνδυνο παιχνίδι. Ἄν πεῖς εἶσαι καλύτερός τοῦ ἄλλου πέφτεις στὴν ὑπερηφάνεια. Ἄν πεῖς πῶς εἶσαι χειρότερος στὴν κακομοιριά, τὴ μειονεξία, τὴν ἀποθάρρυνση, τὴν ἀπελπισία.

Νὰ ἐνδιαφέρεσαι γιὰ τὴν πρόδοό σου στὶς σπουδές καὶ τὴν ἐργασία, μὰ νὰ ξέρεις πῶς κι ἓνας τσαγκάρης κι ἓνας ὁδοκαθαριστῆς προσφέρει ἔργο χρήσιμο, μπορεῖ νὰ εἶναι ἥρωας, ἅγιος. Νὰ κοιτᾷς νὰ εἶσαι αὐτὸ ποὺ εἶσαι. Κυρίως μὴν ὑποκρίνεσαι τὸν καλὸ γιατί εἶναι βαρεῖα αὐτὴ ἡ ἀρρώστια κι ὁδηγεῖ σὲ θάνατο. Οὔτε πάλι ὡς ἐξ αὐτοῦ νὰ γίνεσαι κυνικὸς καὶ μάλιστα ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἀγάπη. Μὴ βιάζεσαι καὶ μὴ χασομερᾷς. Νὰ εἶσαι ὅσο εὐγενικὸς τόσο κι αὐστηρὸς μὲ τὸν ἑαυτό σου. Μὴν τὸν

ἀφήνεις εὐκόλα νὰ χαζεύει καὶ μὴ τὸν κουράζεις μὲ προγράμματα ποὺ σὲ λίγο θὰ τὰ διακόψεις. Ἡ κούραση κι ἡ μοναξιά γρήγορα μποροῦν νὰ σὲ ἀρρωστήσουν. Φτιάξ' τα μὲ τὸν Θεό. Φτιάξ' τα μὲ τὸν ἑαυτό σου. Φτιάξ' τα μὲ τοὺς ἄλλους καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ σοῦ κλέψει τὴν εἰρήνη ἀπ' τὴν καρδιά σου. Βρὲς τὴν εἰρήνη στὴν καρδιά σου καὶ χιλιάδες κόσμος θὰ σωθεῖ, λέει ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ. Ἔτσι, ἐσὺ ποὺ ὅλοι νομίζουν πὼς δὲν προσφέρεις τίποτε, μόνο μὲ αὐτὴ τὴν εἰρήνη, τὴ νηφαλιότητά σου, τὴ χαρά σου θὰ ἔχεις διάρκεια ἀντοχῆς, ἀποθέματα, σημεῖα σημαντικὰ μυστικῶν Μεταμορφώσεων, δυνάμενα νὰ μεταμορφώσουν πολλὴ ἀπὸ τὴν κακία καὶ ἀσχήμια τοῦ κόσμου.

Ὅπως μερικὰ γεροντάκια στὸ Ἅγιον Ὄρος ποὺ σὲ διδάσκουν μόνο μὲ τὴ θεωρία τους. Ἡ ἡρεμία τους, ἡ γαλήνη τους, ἡ στάση τους, ὁ τρόπος τους, εἶναι τὸ πιὸ βροντερὸ κήρυγμα καὶ μάλιστα στοὺς νέους ἐπισκέπτες τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐσᾶς, ποὺ ἔχετε τὴ χάρη πιὸ ἔντονη ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ διακρίνετε τὸ γνήσιο, τὸ ἀτόφιο, τὸ καθαρὸ, τὸ πολύτιμο.

Εἶστε καλοὶ μὰ μπορεῖτε νὰ γίνετε καλύτεροι. Εἶστε λίγοι, μὴ φοβᾶστε. Κι ἓνας μπορεῖ νὰ φυλάει τὴν ἀλήθεια, ὅπως διδάσκει ἡ Ἱστορία. Ἡ δύναμη τοῦ πνεύματος δὲν εἶναι μὲ τὰ μεγάλα μεγέθη τῶν ἀριθμῶν.

Εἶναι λυπηρὸ νὰ βλέπεις τοὺς νέους διαμελισμένους, σκόρπιους ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀφηρημένους, ἀσυνεπεῖς. Ἐνῶ μποροῦν πολλὰ. Ἄς κάνει κανεὶς πολὺ λιγότερα, μὰ ὀλοκληρωμένα. Εἶναι κρίμα νάχει κατακυριευτεῖ ἡ νεολαία ἀπὸ αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς βαρύτητας, τῆς πλαδαρότητας, τῆς νωχέλειας, τοῦ «δὲ βαρυέσαι βρὲ ἀδελφέ». Τὸ νὰ ἔχεις μία γνώμη γιὰ ὅλα, νὰ μισοξέρεις πολλὰ, νὰ λὲς σὲ ὅλους ναὶ ἢ ὄχι, εἶναι σημεῖο μεγάλης θολούρας καὶ χλιαρότητας, ποὺ φανερώνει ἀναποφασιστικότητα καὶ φαντασιοσκοπία, πνευματικὴ χρεωκοπία καὶ δυστυχία γιὰ τὸ μέλλον.

Ὅταν θὰ βαρεθεῖτε ὅλα αὐτὰ τὰ λίγα, τὰ πολλὰ, τὰ μισὰ κι ἀσχοληθεῖτε μὲ τὸ ἓνα, μὲ σᾶς, μὲ τὸν Θεό, μὲ μένα, μὲ σένα, τότε κάτι μπορεῖ ν' ἀρχίσει. Γι' αὐτὴ τὴ μεγάλη τιμὴ τῆς ἰδιαιτερότητος τοῦ προσώπου μιᾶ ἢ Ἐκκλησία μας ἀπλᾶ, καθαρὰ, συγκεκριμένα. Γι' αὐτὴ τὴ σπάνια καὶ πολύτιμη, εἰλικρινῆ καὶ ἀθῶα γνησιότητα ἀγωνίσθησαν οἱ ἅγιοι κι αὐτὴ μᾶς παραδίδουν. Δίχως νὰ προσδοκοῦν καμμιά ἀνταπόδοση γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ ἀγῶνα τους, οὔτε ἀπὸ τὸ Θεό, οὔτε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Δὲν θὰ σᾶς κουράσω πολὺ ἀκόμα μὲ τὶς ἀποσπασματικὲς καὶ τηλεγραφικὲς αὐτὲς φράσεις μου. Θὰ ἐπιθυμοῦσα ὅμως νὰ σᾶς μεταφέρω τὶς σκέψεις μερικῶν ἀκόμη ἁγίων Πατέρων μας στὸ θέμα ποὺ μᾶς ἀπασχολεῖ, τῶν σχέσεων μας μὲ τὸ Θεό, τὸν ἑαυτό μας καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τῆς διεξόδου τῆς πολλῆς μοναξιᾶς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει πὼς δὲν εἶναι ὁ ἄνθρωπος καλὸ οὔτε πολὺ νὰ ξεθαρρεύει οὔτε ν' ἀπελπίζεται. Τὸ νὰ ἔχεις παράτολμο θάρρος σὲ κάνει νὰ πέσεις κι ἡ ἀπελπισία πεσμένο δὲ σ' ἀφήνει νὰ σηκωθείς. Ἄς εἰρηνεύσεις μὲ τὸν ἑαυτό σου, θὰ πεῖ ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ, κι ὅλα θὰ εἰρηνεύσουν.

Κι ἄλλοῦ ὁ ἴδιος θὰ πεῖ τὴ σπουδαία ἐκείνη ρήση: Αὐτὸς ποὺ γνώρισε καὶ νίκησε τὰ πάθη του εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ αὐτὸν ποὺ ἀνασταίνει νεκρούς.

Χρειάζεται νὰ βγάζουμε διδάγματα καὶ συμπεράσματα καὶ νὰ κάνουμε ἀναλύσεις; Ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως ὄχι. Διατηρώντας πάντα τὸ παντζούρι ἀνοιχτό, τοῦ παραθύρου ποὺ ἀνοίξαμε μαζί, σ' ἓνα κόσμο ἄκοσμο κι ὄχι κόσμημα, πεπτωκότα καὶ συγχυσμένο, ποὺ ὅμως μπορεῖ ἂν θέλει νὰ σπάσει τὸ κέλυφος ποὺ δὲν τὸν ἀφήνει ν' ἀνασάνει ἐλεύθερα κι ἡ μοναξιά του νὰ γίνει εὐεργετικὴ μὲ τὴν αὐτογνωσία, τὴ μνήμη τοῦ Θεοῦ, τὴ μελέτη. Ἐτοιμασία καὶ ὁδὸς πρὸς συνάντηση τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν πλασμάτων του κι ὁ κόσμος νᾶναι περιβόλι. Αὐτὰ ἀπὸ τὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας. Νύξεις ἀπλὲς μὲ τὴν γνώση πὼς δὲν κομίζω «γλαύκας εἰς Ἀθήνας» καὶ τὴν συγγνώμην γιὰ τὸ τυχὸν διδασκαλικό μου ὕφος.

(Σημειώσεις εἰσηγήσεως ποὺ ἔγινε στὴ Δράμα, τὴν Ξάνθη καὶ τὴν Ἀθήνα σὲ φοιτητὲς τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1986)

Περιοδικὸ Ὁρθόδοξη Μαρτυρία, τεῦχος 19
Χρ. Ἐκδοσης: 1986

Ἐκ τοῦ ιστοτόπου Ἐνορίας Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Ζώνης Πατησίων agiazoni.gr